

Presidenten: Dermed skulle Stortinget være i arbeidsdyktig stand. Presidenten går da ut fra at sjøl om det ikke blir så mye møtevirksomhet i Stortinget og avdelingene, arbeider komiteene like intenst med de saker de har. Presidenten antar at det er nok arbeidsstoff i komiteene.

Møtet hevet kl. 10.15.

Møte tirsdag den 24. oktober kl. 10.10.

President: Granli.

Dagsorden (nr. 7):

1. Erklæring fra Regjeringen.
2. Innstilling fra utenriks- og konstitusjonskomiteen om endringer i protokollkomiteens arbeidsoppgaver m.v. (innst. S. nr. 3, jfr. Dok. nr. 11 for 1968-69).
3. Referat.

Presidenten: Fra representanten Bodil Aakre foreligger følgende permisjonssøknad, datert 23. oktober 1972:

«Jeg tillater meg herved å søke om sykepermisjon fra og med 28. oktober og inntil videre. Legeerklæring følger vedlagt.»

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, driftsleder Andreas Grimso, innkalles til å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Fra Senterpartiets stortingsgruppe foreligger denne permisjonssøknad, datert 24. oktober 1972:

«Senterpartiets stortingsgruppe søker hermed på vegne av representanten Johan Syrstad om forlengelse av hans velferdspermisjon ut denne måned.»

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, fylkessekretær Olina Storsand, innkalles for å møte under representanten Syrstads forlengede permisjon.

Sak nr. 1.

Erklæring fra Regjeringen.

Statsminister Korvald: Jeg har med dette den ære å legge fram følgende erklæring fra Regjeringen:

Regjeringen er sammensatt av representanter fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre. Den vil bygge sin politikk på disse tre partiers programmer. Den politikk som føres i vårt land, må til enhver tid være fast forankret i kristne grunnverdier, i våre kulturelle og nasjonale tradisjoner og i våre demokratiske institusjoner.

Løsningen av de politiske oppgavene vi står overfor, krever et bredt politisk samarbeid. På bakgrunn av den parlamentariske situasjon kan intet parti alene bestemme den politikk som skal føres i Norge.

Bakgrunnen for denne regjeringsdannelsen er resultatet av den rådgivende folkeavstemningen om Norges forhold til De europeiske fellesskap. Denne avstemning viste et klart flertall mot medlemskap. I overensstemmelse med dette vil Regjeringen snarest mulig anmode om forhandlinger med Fellesskapet med sikte på inngåelse av en avtale mellom Norge og Fellesskapet som forutsatt i Haag-kommunikatet for de land som ikke søker medlemskap i Fellesskapet.

Det er Regjeringens mål at den avtale som inngås, på en tilfredsstillende måte skal sikre samhandelen mellom Norge og De europeiske fellesskap, og at den også skal kunne gi grunnlag for samarbeid mellom Norge og Fellesskapet på andre saksområder.

I handelsavtalen vil det bli tatt sikte på å skape det gunstigst mulige grunnlag for norsk industris vekst og utvikling under balansert hensyn til andre næringer.

Regjeringen vil, i samarbeid med Stortinget og dets organer og med arbeids- og næringslivets organisasjoner, legge et helhetssyn til grunn for den avtale Regjeringen tar sikte på å få med Fellesskapet.

Både under forberedelsene til og under selve forhandlingene vil Regjeringen løpende orientere og rådføre seg med arbeids- og næringslivet og deres organisasjoner.

Norsk medlemskap i EFTA opprettholdes.

Det nordiske samarbeid må styrkes og utbygges. De problemer som kan oppstå ved at de nordiske land får ulik tilknytning til De europeiske fellesskap, må drøftes på nordisk plan med sikte på å finne løsninger som både tjener de enkelte land og viderefører og utdyper det nordiske samarbeid.

Regjeringen vil føre sin utenriks- og sikker-

hetspolitikk med forankring i De forente nasjoner og innen rammen av de rettigheter og plikter som er trukket opp ved Norges tilslutning til Atlanterhavspakten, de internasjonale økonomiske organisasjoner og i henhold til Norges internasjonale forpliktelser for øvrig.

Grunnlaget for Norges utenrikspolitiske engasjement må ligge i prinsippet om et likeverdig samarbeid mellom frie og selvstendige nasjoner. Norge må i samarbeid med andre stater bl. a. gjennom internasjonale organisasjoner aktivt arbeide for at de små land kan beholde og styrke sin medbestemmelsesrett i internasjonale spørsmål, verne om sine politiske og folkerettslige interesser og bidra til fred og forståelse mellom nasjonene. Med dette for øye vil Regjeringen legge vekt på samarbeid i Europa og gå inn for å styrke De forente nasjoner.

Regjeringen vil holde fast på den forsvars- og sikkerhetspolitikk Norge har fulgt i etterkrigstiden.

Som ledd i forsøkene på å skape varig avspenning i Europa og dermed grunnlag for en fredelig utvikling vil Regjeringen gå inn for å styrke forbindelsene med de østeuropeiske land.

Regjeringen vil aktivt støtte arbeidet med så snart som mulig i 1973 å få i stand konferansen om sikkerhet og samarbeid i Europa.

Norge vil aktivt arbeide for balansert nedrusting, avspenning og fred i verden. Norge vil støtte avspenningsbestrebelsene mellom stormaktene. En meget viktig oppgave er å få i stand forhandlinger om gjensidig og balanserte styrkereduksjoner.

Regjeringen mener at forholdet til utviklingslandene må ses i lys av den skjeve fordeling av makt og ressurser i verdenssamfunnet.

Regjeringen vil gjøre sitt til for å skape større rettferdighet overfor underutviklede, fattige og undertrykte folkegrupper og nasjoner. Utviklingslandene må få bedre kontroll over egne ressurser. Handelsstrukturen mellom utviklingsland og industriland må bedres, og en mer rettferdig fordeling av kapitalressursene må tilstrebes. På denne bakgrunn må Norge fortsatt øke sin bistand til utviklingslandene.

Regjeringen vil legge vekt på økonomisk vekst og utvikling i vårt samfunn som bidrar til full sysselsetting, trivsel på arbeidsplassene og en rettferdig fordeling av samfunnsgodene både mellom individer, grupper og distrikter. I sin økonomiske politikk vil Regjeringen legge vekt på de miljømessige, kulturelle og sosiale forhold. Dette krever sterke virkemidler i den økonomiske politikk.

Regjeringen vil påvirke kapitaltransaksjoner med utlandet og etableringer over lande-

grensene med sikte på at viktige nasjonale interesser blir ivaretatt.

I det langtidsprogram som Regjeringen vil legge fram våren 1973, vil den klarlegge målsettingen for sin mer langsiktige økonomiske politikk og de virkemidler den vil anvende.

Regjeringen vil legge vekt på å finne fram til økonomisk-politiske virkemidler som muliggjør en bedre styring med prisutvikling slik at vårt lands konkurranseevne overfor utlandet ikke svekkes, og som ikke setter målene for sysselsetting og fordeling av samfunnsgodene i fare.

Regjeringen vil søke å skape en jevnere inntektsfordeling. Arbeidet med å utrede alle sider av lavinntektsproblemet vil bli videreført.

Regjeringen vil søke å oppnå en bedre samordning av arbeidsmarkeds- og distriktspolitikken. Arbeidet med en landsplan for vernet sysselsetting vil bli fulgt opp og innsatsen forsterket på dette felt.

I samarbeid med fagbevegelsen og arbeidsgiverorganisasjonene vil miljøet på arbeidsplassene bli søkt bedret. Regjeringen vil arbeide videre med forebygging av helseproblemer innen arbeidslivet, spesielt med tanke på stress, forurensning og forgiftningsproblemer.

De vedtatte reformer for utbygging av demokratiet i arbeidslivet vil bli fulgt opp. Det vil bli arbeidet videre med en sikring av de ansattes medbestemmelsesrett i vårt arbeidsliv.

Tiltak for å skape et bedre og mer allsidig arbeidstilbud for kvinner vil bli tatt opp. Arbeidet for å skape lik lønn for kvinner og menn vil bli ført videre.

Regjeringen vil foreta en bred analyse av årsakene til sykepleiermangelen for å komme fram til effektive botemidler.

Det vil bli nedsatt et utvalg for å vurdere virkningen av beordringssystemet i forsvaret. Hensikten er å komme fram til endringer uten å svekke vår beredskap og endre forsvarets struktur.

Regjeringen ser det som en viktig oppgave å forsterke innsatsen innen distriktspolitikken.

Regjeringen vil arbeide for å opprettholde en variert bosetting og å skape et bedre samspill mellom grender, tettsteder og byer. Regjeringen vil motvirke konsentrasjon i pressområdene og stimulere til en sterkere utvikling av lokalsamfunnene i distriktene med det siktepunkt at også kommuner eller områder der flere kommuner hører naturlig sammen, skal kunne opprettholde det befolkningsgrunnlag de har i dag.

Regjeringen tar sikte på å fremme forslag om en utviklingsplan for Nord-Norge.

Regjeringen vil arbeide med å konkretisere tiltak som er omtalt i stortingsmeldingene om

1972. 24. okt. - Erklæring fra Regjeringen.

(Statsminister Korvald)

mål og midler i distriktsutbyggingen og regionalpolitikken, i tråd med Regjeringens distriktpolitiske målsetting. Regjeringen vil arbeide for en sterkere desentralisering av den statlige avgjørelsesmyndighet innen distriktspolitikken.

Regjeringen vil trekke visse former for servicenæringer direkte inn under områder for distriktpolitiske virkemidler.

Regjeringen vil gå inn for en bedre geografisk spredning av veksten i de tjenesteytende næringer.

Regjeringen vil utrede spørsmålet om en omlegging av folketrygdfinansieringen både for å styrke arbeidskraftintensive bedrifter og som et ledd i Regjeringens distriktpolitikk.

Regjeringen vil i samråd med næringslivet arbeide med den praktiske gjennomføringen av etableringskontroll.

Regjeringen vil intensivere arbeidet med en samlet samferdselsplanlegging.

Regjeringen vil ta sikte på en videre utbygging av veinettet i samsvar med intensjonene i Norsk Vegplan og vil arbeide med en revisjon og ajourføring av planen ut fra de endrede forutsetninger. Arbeidet med utforming av en plan for riksveiutbyggingen i byer og tettsteder slik som forutsatt i Norsk Vegplan vil fortsette.

Regjeringen vil gå inn for en videre utjamning av frakt- og reisekostnadene og medvirke til en bedring av kollektivtransporten. Den vil arbeide aktivt for økt trafikksikkerhet.

Regjeringen vil arbeide videre med å få bygd flyplass på Svalbard.

Regjeringen vil legge stor vekt på en ansvarlig forvaltning av naturressursene. Den vil bruke lovgivning og økonomiske virkemidler for å forhindre eller redusere forurensninger.

Norge må delta aktivt i de internasjonale bestrebelsene på å økonomisere med naturressursene og minske forurensningene. Regjeringen vil bidra til å gjennomføre aksjonsplanen som ble vedtatt på FN's miljøvernkonferanse. Regjeringen vil arbeide for å bevare og bedre utnyttelsen av havets proteinressurser slik at de bl. a. kan brukes som ledd i FN's og de enkelte lands forsøk på å møte utviklingslandenes protein- og ernæringskrise.

Regjeringen vil nedsette et utvalg som skal vurdere avfallsstoffene som ressurs, og utrede mulighetene for å bringe disse stoffene tilbake til det naturlige kretsløp. Miljøvernforskning vil få høy prioritet.

Regjeringen vil utrede mulige metoder for realbudsjettering av naturressursenes utnyttning.

Regjeringens politikk vil ha som utgangspunkt at ressurser på den norske kontinentalsokkelen er det norske folks felleseie. Det vil bli lagt stor vekt på en samfunnsmessig styring og kontroll av forvaltningen av disse ressursene sett i sammenheng med vår miljø- og energipolitikk.

Regjeringen vil legge vekt på at utnyttings-takten av våre oljeressurser blir vurdert ut fra et forsvarlig, langsiktig perspektiv.

Regjeringen mener prinsipielt at oljen bør føres i land i Norge både som et ledd i energipolitikken og for å danne grunnlag for en videregående foredlingsindustri. Den vil vurdere konkrete ilandføringsprosjekter i hvert enkelt tilfelle.

Regjeringen vil legge økt vekt på å bygge ut den nasjonale tekniske viten når det gjelder oljespørsmålene.

Regjeringen vil vurdere om staten bør engasjere seg mer direkte og i større grad i utforskningen, og i eventuelle prøveboringer, på feltene langs norskekysten nord for 62. breddegrad.

Regjeringen vil legge et helhetssyn på samfunnsutviklingen til grunn for sin sosialpolitikk. Den vil søke å motvirke de uheldige sosiale virkninger som følger av folkeflytting, rasjonalisering og sterke effektivitetskrav i produksjons- og arbeidsliv.

Regjeringen vil arbeide for å bedre forholdene for minoritetsgrupper og andre vanskeligstilte grupper i samfunnet slik at alle får del i velferds- og velstandsutviklingen.

Regjeringen vil intensivere arbeidet for de funksjonshemmede og påskynde reformene innen eldreomsorgen.

Regjeringen vil arbeide med å øke utdanningskapasiteten for personell innen helse- og sosialsektoren.

Regjeringen går inn for å revidere vår helse- og sosiallovgivning bl.a. med sikte på bedre koordinering av tjenestene og en smidigere saksbehandling.

Regjeringen vil arbeide for at helseinstitusjonene får en bedre geografisk spredning, og at utkantstrøk får en betryggende helseservice.

Regjeringen vil arbeide videre med spørsmålet om helsetjenesten utenfor sykehusene og legge særlig vekt på forebyggende helsearbeid og ernæringsprosjekt.

Regjeringen vil at de private organisasjoner og institusjoner i helse- og sosialsektoren fortsatt må sikres virkemuligheter som et supplement til den offentlige virksomhet.

Regjeringen vil arbeide videre med å redusere uheldige bivirkninger av trygdesystemet.

Regjeringen betrakter misbruket av alkohol og andre rusgifter som et alvorlig samfunnsproblem og vil bekjempe dette. Arbeidet med et statlig ølmonopol vil bli videreført, og det vil bli fremmet forslag om forbud mot alkoholreklame.

Ut fra ønsket om å sikre samfunnets og borgernes trygghet, bekjempe kriminalitet og fremme trafikksikkerheten vil Regjeringen søke å styrke politiet bemannings- og utstyrmessig. Det vil bli fremmet forslag om en nyordning av den sentrale politiadministrasjon.

Regjeringen tar sikte på en fortsatt utvikling av redningstjenesten.

På grunnlag av en innstilling som ventes avgitt av Straffelovrådet, vil Regjeringen overveie mulighetene for en videre utbygging av kriminalomsorg i frihet.

Det vil bli nedsatt et utvalg for å vurdere den nåværende ordning med hensyn til fri rettshjelp.

Regjeringen vil påskynde forberedelsen av lovregler som kan hindre at databehandling krenker privatlivets fred.

Regjeringen vil arbeide for å styrke familiens stilling. Den vil søke å minske det økonomiske press for barnefamiliene og utvide hjelpeordningene for hjemmene.

Regjeringen vil foreta en bred utredning av de ensliges økonomiske og sosiale stilling i samfunnet.

Regjeringen vil søke å legge forholdene til rette for reell likestilling mellom kvinner og menn.

Regjeringen vil bygge ut familierådgivningen og sikre likestilling mellom offentlig og privat rådgivning. Regjeringen vil arbeide for økning i antall daginstitusjoner for barn. Den vil støtte utbyggingen av fritidstiltak for barn og ungdom og støtte ungdomsorganisasjonenes arbeid.

Regjeringen vil føre en aktiv boligpolitikk med sikte på å redusere bolig mangelen og oppnå et mer variert og hensiktsmessig boligtilbud og bedre bomiljø. Tiltak for å sikre en bedre utnyttelse av den eksisterende boligmasse vil bli overveid, og de aktuelle støtte- og låneordninger vedrørende eldre hus vil bli gjort mer effektive. Kommunenes muligheter til å føre en aktiv tomtepolitikk, samordnet med den øvrige utbygging av lokalsamfunnet, vil bli styrket.

Regjeringen vil legge stor vekt på at forbrukernes stilling og rettigheter sikres, bl.a. gjennom en styrking av forbrukeropplysningen.

Regjeringen setter som mål for utdanningspolitikken at alle mennesker gis et likeverdig og variert skoletilbud uten hensyn til bo-

sted og økonomisk evne. Dette kan best skje ved et desentralisert skolemønster hvor både større og mindre skoler har sin naturlige plass.

Regjeringen vil arbeide med spørsmålet om førskoleundervisningen, fremme integreringen av de funksjonshemmede i det ordinære skoleverk og sikre de private skolers plass i skoleutbyggingen.

Regjeringen vil arbeide for større likeverd mellom praktisk og teoretisk utdanning. Gjennom utbygging av videregående skoler, postgymnasial utdanning og voksenopplæring vil en åpne større muligheter for utdanning og videreutdanning etter interesser og evner. Det vil bli lagt stor vekt på desentralisering av undervisningstilbudene bl.a. ved utbygging av distriktshøgskolene og universitetene.

Regler vil bli utformet for ikke-artianeres adgang til universitet- og høgskolestudier. Regjeringen vil gå inn for en styrking av lærerutdanningen med sikte på å skaffe alle deler av landet kvalifiserte lærere.

Regjeringen vil søke å løse de økonomiske problemer som knytter seg til gjennomføringen av den 9-årige skole, særlig med tanke på de økonomisk svake kommuner.

Regjeringen vil nøye følge erfaringene med de samarbeidsformer som utvikles i grunnskolen ut fra den nye skoleloven, og tilpasse samarbeidet ut fra dette.

Regjeringen vil ta opp til bred drøfting forskningens plass i det moderne samfunn og vurdere bruk av forskning som ledd i løsning av distriktspolitiske problemer.

Regjeringen vil medvirke til gode arbeidsvilkår for kirke- og trossamfunn og annet kristelig arbeid. Personalsituasjonen i kirken og kirkelige tjenester og finansieringen av kirkebygg vil bli tatt opp.

Regjeringen vil legge fram melding om utbyggingen av kulturaktivitetene med særlig vekt på den kulturelle egenaktiviteten i distriktene og lokalsamfunnet.

Regjeringen vil i sin industripolitikk gå inn for å bevare en variert industristruktur med naturlig samspill mellom store og mindre enheter.

Det er et mål for industripolitikken å øke bearbeidelsesgraden av råstoffene med sikte på å bedre bedriftenes lønnsomhet og utvikle mer verdifulle produkter.

Regjeringen vil gå inn for videre utbygging av veiledningstjenesten for industri og håndverk, stimulere industriell forskning, markedsanalyse og koordinering av salgsvirk-somheten.

Regjeringen vil ha sin oppmerksomhet henvendt på industriens omstillingsproblemer

for å kunne tilpasse seg den generelle internasjonale liberalisering, derunder ha sin oppmerksomhet rettet mot industri- og næringsgrupper som måtte få spesielle tilpasningsproblemer ved en handelsavtale.

Den vil ta opp arbeidet med den politiske styring av konsentrasjonstendensene i næringslivet og vil i denne forbindelse særskilt ta opp problemer som knytter seg til utenlandsk integrasjon i norsk industri.

Regjeringen vil arbeide med å klargjøre årsakene til og konsekvensene av den pågående konsentrasjon i varehandelen med sikte på å tilpasse utviklingen til de samfunnsmessige målsettinger.

Det er viktig for Norge å motarbeide tendenser til proteksjonisme i internasjonal skipsfart. Regjeringen vil ivareta disse interesser i internasjonale forhandlinger og avtaler.

Regjeringen vil i sin landbruks- og fiskeripolitikk legge avgjørende vekt på at disse næringer er basisnæringer, med tanke på å opprettholde bosettingen i distriktene.

Regjeringen vil i sin landbrukspolitikke legge vekt på at også de små bruk kan opprettholdes som arbeidsplass og boplass gjennom yrkeskombinasjoner.

Regjeringen vil fremme en videre samordning og utvikling innen fiskerinæringen, og vil gå inn for tiltak som på lengre sikt kan skape balanse mellom innsatsen i fisket og de tilgjengelige ressurser i havet.

Veiledningstjenesten i fiskerinæringen vil bli utbygd videre.

Regjeringen vil ta sikte på å bedre kredittoordningene innen fiskerinæringen.

Regjeringen vil på den neste konferansen om havets folkerett gå inn for en styrking av kyststatenes suverenitet over fisket i de tilgrensede havområder. Spørsmålet om en utvidelse av fiskerigrensen vil bli vurdert.

På arbeidsplass, i skole og i lokalsamfunn må det utvikles et ansvarsfullt samvirke mellom mennesker som har gjensidige plikter og rettigheter. Det må arbeides for at kommunenes reelle bestemmelsesrett ikke reduseres gjennom sentrale vedtak som i for stor grad binder kommunenes disposisjoner.

Arbeidet med å nå fram til en annen og enklere funksjonsfordeling mellom staten og de lokale styringsorganer vil fortsette.

Regjeringen vil legge opp til en politikk som tar sikte på å styrke samarbeidet og samholdet mellom alle folkegrupper i landet.

Jeg tillater meg å legge erklæringen på presidentens bord.

Med presidentens tillatelse ber jeg om å få komme med noen tilleggsopplysninger om budsjettbehandlingen.

Regjeringen vil på grunn av den knappe tid

som står til disposisjon, i hovedtrekk måtte legge til grunn det nasjonal- stats- og trygdebudsjett som den tidligere regjering har fremmet. Regjeringen vil imidlertid i løpet av få dager vurdere budsjettene nærmere og meddele finanskomiteen under hvilke kapitler det vil bli aktuelt å foreslå endringer. Det ser ut til at det ikke er mulig for Regjeringen før den 2. november å komme fram med bemerkninger - for øvrig fra finansministeren ved en tale her i Stortinget. I forståelse med presidenten antar man at det er en passende dato. Finansministeren vil da gi en redegjørelse for Regjeringens syn på den økonomiske situasjon og for de eventuelle endringer Regjeringen vil foreslå i opplegget for den økonomiske politikk.

Presidenten: Presidenten vil foreslå at den erklæring som statsministeren har gitt på vegne av Regjeringen, legges ut til behandling i et senere møte. - Det er bifalt.

Trygve Bratteli: Det gjelder ikke erklæringen, men det gjelder den tilleggsmelding som statsministeren gav, og som gjelder et forhold som Stortinget er meget sterkt opptatt av om dagen.

Med vår særegne form for demokrati ble det jo avtalt hvordan regjeringsskiftet skulle skje, først og fremst under hensyntagen til Stortingets arbeid med budsjettet i høstsesjonen. Og jeg kan vel si det slik at det er en del uro når det gjelder mulighetene for å fremme budsjettarbeidet i det tempo som anses ønskelig.

En har både når det gjelder formen og problemet, et forbilde i regjeringsskiftet i 1965. Da søkte regjeringen Gerhardsen avskjed 11. oktober. Den nye regjering tiltrådte 12. oktober. Regjeringens erklæring ble avgitt den 22. oktober. Samme dag kom det spørsmål jeg nå er opptatt av, opp her i Stortinget. Da kunne presidenten umiddelbart referere et brev av 22. oktober fra Finansdepartementet hvor det var satt spesifisert opp hvilke kapitler Regjeringen forbeholdt seg eventuelt å stille forslag ved. Det innebar da bl.a. klarsignal til at Stortingets grupper og Stortingets komiteer kunne gå umiddelbart i gang med å behandle det store flertall av budsjettkapitler hvor Regjeringen ikke hadde tatt noe slikt forbehold. En del drøftelser i formiddag har gjort det klart at det ikke er mulig å få dette arbeid i gang her i Stortinget uten at det foreligger en slik presis oversikt over hvilke kapitler det er Regjeringen forbeholder seg å stille forslag ved.

Jeg vil derfor inntrengende be Regjeringen